

Sprawozdanie z konferencji „Życie bliskie śmierci”

Dnia 25 października 2014 r. w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego Diecezji Warszawsko-Praskiej miała miejsce konferencja „Życie bliskie śmierci” Zainaugurowała ona cykl spotkań „W kręgu nauki” Organizatorem spotkania była Diecezja Warszawsko-Praska. Patronat honorowy nad konferencją objęli ordynariusz Diecezji Warszawsko-Praskiej Jego Eksceleńcja Ksiądz Abp. Henryk Hoser SAC, Zespół Ekspertów Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych, Zespół Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpa-

sterstwa Służby Zdrowia i Chorych, Naczelna Izba Lekarska oraz Papieski Wydział Teologiczny. Wśród panelistów można było znaleźć wybitnych przedstawicieli teologii, filozofii, medycyny, psychologii oraz prawa. Wystąpienia skierowane były do środowisk związanych z opieką nad ludźmi chorymi, bliskimi śmierci, a więc lekarzy, duszpasterzy służby zdrowia, sióstr zakonnych zaangażowanych w dzieła charytatywne Kościoła związane m.in. z opieką hospicyjną, studentów medycyny, alumnów, a także wszystkich zainteresowanych tą problematyką.

Wystąpienia panelowe rozpoczęły się tuż po godzinie 9. Wcześniej głos zabrało kilka osób. Słowo wstępne wygłosił ks. abp. Henryk Hoser, który mówił o rozszerzającym się w XXI w. spectrum śmierci i wyraził potrzebę promowania kultury życia. Równocześnie wyraził dezaprobatę dla rozwoju różnorodnych procedur medycznych, mowa głównie o procedurach letalnych, które coraz częściej stosuje się w Polsce i na świecie w imię źle pojmowanej jakości życia. Ksiądz Arcybiskup zwrócił uwagę na punkt zwrotny, w jakim znajdują się przedstawiciele świata medycyny oraz ludzie sumienia, którzy muszą odpowiedzieć sobie na pytanie o prawo do przyznawania lub nie prawa do życia, szczególnie osobom zbliżającym się do jego kresu.

O punkcie zwrotnym w odniesieniu do rozumienia założeń aksjologicznych przysięgi Hipokratesa mówił wiceprezes Naczelnej Izby Lekarskiej, dr Konstanty Radziwiłł, niezgadający się z redukcjonistycznym podejściem do pojmowania roli lekarza, do którego zadań należy oprócz realizowania procedur medycznych troska o pacjenta, współtowarzyszenie w chorobie, a w konsekwencji okazywanie miłości.

Wicerektor Papieskiego Wydziału Teologicznego, ks. prof. Marek Kotyński mówił natomiast o kulturze śmiechu zagłuszającej śmierć. W tej części została także odtworzona nagrana wcześniej wypowiedź dr Wandy Póltawskiej, która zwróciła się do uczestników konferencji. Wanda Póltawska, nawiązując w dużej mierze do myśli św. Jana Pawła II, zwróciła uwagę na problem śmierci jako zadania, czyli momentu życia, do którego każdy musi się przygotować.

Sesja I konferencji zawierała następujące wystąpienia:

„Śmierć jako negacja życia” – ks. prof. Tadeusz Guz, Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Wykład zawierał przedstawienie relacji między życiem a śmiercią w różnych kulturach na przestrzeni dziejów. Autor skupił się na analizie porównawczej, w której chciał wykazać podobieństwa i różnice w pojedynczych ujęciach w odniesieniu do katolickiego pojmowania życia i śmierci, które uznaje oba stany jako rozłączne i sprzeczne. Według niego na gruncie teologiczno-filozoficznego rozumienia tej relacji przełomem w rozwoju europejskiej myśli było wystąpienie Marcina Lutra, który dowodził, że życie i śmierć nie są wzajemnie sprzeczne, co pociągnęło za sobą szereg konsekwencji, a najważniejszą było uznanie śmierci jako części życia.

„Hospicja perinatalne” – prof. dr hab. n. med. Joanna Szymkiewicz-Dangel, Fundacja Warszawskie Hospicjum dla Dzieci OPP, Warszawski Uniwersytet Medyczny.

Profesor Dangel-Szymkiewicz przedstawiła panoramę zagadnień związanych z opieką perinatalną nad dziećmi, które w wyniku dużych wad rozwojowych rodzą się martwe lub ich długość życia jest bardzo krótka, a także nad rodzicami tych dzieci. Wystąpienie dotyczyło sytuacji prawno-organizacyjnej, zasad diagnostyki, podejścia środowiska medycznego do tego zagadnienia. Profesor Dangel podzieliła się własnym doświadczeniem związanym z prowadzoną od ponad dwudziestu lat działalnością na tym polu.

„Śmierć przed narodzeniem” – prof. Bogdan Chazan, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Profesor Chazan w swoim wystąpieniu mówił o tzw. martwych urodzeniach, czyli dzieciach, które urodziły się martwe. Przedstawił statystyki związane z liczbą tego typu porodów. Mówił o przyczynach martwych urodzeń i możliwych rozwiązaniach profilaktycznych. Poruszył kwestie związane z aborcją dzieci z wykrytymi wadami rozwojowymi. Działalność na tym polu nazwał zarządzaniem śmiercią. Postulował konieczność wypracowania zasad postępowania z dzieckiem zagrożonym śmiercią i jego rodzicami.

„Holistyczne postrzeganie człowieka od rozpoznania choroby do ostatnich dni życia” – dr Janusz Meder, prezes Polskiej Unii

Onkologii, kierownik Oddziału Zachowawczego Kliniki Nowotworów Układu Chłonnego w Centrum Onkologii – Instytucie w Warszawie

Doktor Janusz Meder zaczął od podania pesymistycznych danych związanych z ilością zachorowań w Polsce i przedstawił całą gamę zagadnień dotyczących sytuacji zdrowotnej społeczeństwa. Zwracał uwagę na czynniki wpływające na wzrost zachorowań oraz na zmianę relacji między pacjentami a lekarzami. Zasadnicza część wystąpienia poświęcona była zadaniom związanym z kształtowaniem dojrzałych lekarzy.

Sesja II konferencji zawierała następujące wystąpienia:

„Psychiczne aspekty cierpienia człowieka umierającego” – dr n. med. Mariola Kosowicz, Poradnia Psychoonkologii Centrum Onkologii Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Wykład doktor Marioli Kosowicz dotyczył psychicznej kondycji osób bliskich śmierci. Na początku prelegentka mówiła o procesie choroby od momentu przed jej diagnozą do momentu śmierci. Później dotknęła problemu reakcji psychiki ludzkiej na wiadomość o nieuleczalnej chorobie i mówiła o procesie odchodzenia. Podkreśliła konieczność współtowarzyszenia i okazywania wsparcia osobie zbliżającej się do śmierci. Faza umierania jest według wielu badaczy integralną fazą ludzkiego życia.

„Prawne aspekty stanów bliskich śmierci” – prof. dr hab. Zbigniew Cieślak, Sędzia Trybunału Konstytucyjnego

Profesor Zbigniew Cieślak poświęcił swoje wystąpienie prawnym uwarunkowaniom związanym ze zbliżającą się śmiercią. Uznał zagadnienie za bardzo szerokie i skoncentrował się tylko na niektórych aspektach. Mówił o aksjologicznych podstawach stanowienia prawa, o fundamencie, za który uznał godność konstytuowaną według katolików przez Boga, a według ateistów przez wspólnotę. Dużą część wykładu poświęcił na omówienie problemu ochrony życia w konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

„Etyczne aspekty stanów bliskich śmierci” – ks. prof. dr hab. Stanisław Warzeszak, Krajowy Duszpasterz Służby Zdrowia, Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie

Ksiądz Profesor zaczął od przedstawienia założeń antropologicznych i etycznych związanych z definiowaniem człowieka. Później przeszedł do problemu umierania człowieka i związanych z tym działań medycznych. Mówił m.in. o stosowaniu uporczywej terapii, o kryteriach etycznych wyznaczających w tym zakresie jej celowość lub bezcelowość, o stosowaniu środków znieczulających, w tym narkotyków. Zakończył wyrażeniem potrzeby podkreślania pozytywnego wymiaru umierania.

Każde wystąpienie było zakończone pytaniami z sali, które zadawali przybyli goście. Na koniec wszyscy prelegenci mieli możliwość odniesienia się do zadawanych pytań, uzupełnienia własnych wystąpień, ich podsumowania, jak również przedstawienia postulatów związanych z poruszaną problematyką. Profesora Chazana zainteresował ewangelizacyjny wymiar towarzyszenia kobiecie. Ksiądz Warzeszak zadał pytanie o wolność pacjenta i lekarza. Sędzia Cieślak w podsumowaniu mówił o zasypywaniu podziałów. Doktor Mader z kolei podkreślił to, że każdy pacjent to osoba. Pani doktor Dangler wyraziła konieczność kontynuowania konstruktywnych działań. Ksiądz Guz zakończył postulatem odzyskania prawdy o człowieku i Bogu. Wszyscy prelegenci podkreślali ważność problemów poruszanych podczas konferencji, która według organizatorów ma być jedną z pierwszych.

oprac. Łukasz Piotrowski